

Nasjonal retningslinje

Politiets møter med barn

Dokumenteier:		Versjon:
Politidirektøren		1.0
Dokumentforvalter:	Arkivreferanse:	Godkjent dato:
Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	22/93816	29.11.2022

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

Innhold

Forord	3
1. Innledning	4
2. Barnets rettigheter	4
2.1. Grunnloven	5
2.2. FNs barnekonvensjon	5
3. Barnets beste	7
4. Barnets rett til å gi uttrykk for sin mening (medvirkning)	7
5. Traumeinformert tilnærming	8
6. Barnefaglige prinsipper for politiet.....	9
7. Hvordan møte barnet med traumeinformert tilnærming	10
8. Forholdsmessighetsvurdering i møte med barnet.....	11
9. Politiets maktbruk mot barnet.....	12
10. Særlig om politiets bistandsoppdrag	13
11. Klageordning og notoritet.....	14

Ikrafttredelse

1. januar 2023

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

Forord

Politiet møter ofte barn i sin daglige oppgaveløsning, for eksempel i forbindelse med politioperative situasjoner, i forebyggende arbeid og under etterforskning av straffesaker. I Grunnloven og FNs barnekonvensjon fremkommer det at hensynet til barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle handlinger som berører barn.

Dagens særlovgivning gir ikke en nærmere beskrivelse av hvordan de særlige hensyn som gjelder for barn skal ivaretas i politiets oppgaveløsning. Samtidig foreligger et krav om en kvalifisert forholdsmessighetsvurdering ved bruk av makt overfor barn, men hverken politiloven eller politiinstruksen inneholder særskilte kvalifiserte forholdsmessighets- eller nødvendighetskrav ved bruk av makt overfor barn.

Barneombudet har påpekt at politiets hjemmel for bruk av makt overfor barn er for lite spesifikk, med fare for at forholdsmessighetsvurderingen blir tilfeldig. Norges Institusjon for Menneskerettigheter (NIM) har fremholdt at reguleringen av politiets adgang til maktbruk overfor barn mer presist bør reflektere menneskerettslige krav.

For å imøtekomme behovet for å tydeliggjøre hvordan de menneskerettslige kravene skal ivaretas, er denne nasjonale retningslinjen utarbeidet med innspill og råd fra blant andre Barneombudet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, samt eksperter innen traumepsykologi.

Retningslinjen skal tydeliggjøre de menneskerettslige kravene og bidra til at politiet ivaretar de særlige rettslige hensyn som gjelder for barn. Retningslinjen er generisk, gjelder for alle politiets virksomhetsområder og gir føringer om at alle politiets ansatte må ha et bevisst forhold til barns sårbarheter og rettigheter i sin praktiske oppgaveløsning. For politiets operative praksis gjelder det særlig å forebygge unødig maktbruk.

I retningslinjen introduseres fire barnefaglige prinsipper utledet fra forskningsbasert traumepsykologi, som skal anvendes av politiet i møter med barn. Prinsippene

Trygghet, Forståelse, Forutsigbarhet og Involvering

skal sikre at barnets rettigheter ivaretas i politiets praktiske tjenesteutøvelse og at barnets sårbarhet hensyntas i politiets møter med barn.

Benedicte Bjørnland
Politidirektør

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

1. Innledning

Politiet har etter Grunnloven og FNs barnekonvensjon et forpliktende ansvar for å utøve tjenesten på en måte som sikrer barnets beste. Det er få kilder som beskriver hvordan prinsippet om barnets beste skal sikres i politiets praktiske tjenesteutøvelse. Denne nasjonale retningslinjen skal være en universell kilde som beskriver nærmere hvordan barnets beste skal inngå i politiets praktiske tjenesteutøvelse og oppgaveløsning for øvrig. Retningslinjen gir føringer for alle politiets handlinger som berører barn.

Målet er å bidra til at politiets tjenesteutøvelse skjer på en mest mulig riktig måte, og utføres så skånsomt som mulig. Dette er særlig viktig i politiets direkte møter med barn.

I retningslinjen vektlegges fire barnefaglige prinsipper som skal gjelde i all oppgaveløsning som involverer barn. Prinsippene skal inngå i den politifaglige vurderingen av et oppdrag og som en del av den kvalifiserte forholdsmessighetsvurderingen.

Retningslinjen fremhever barnets rettigheter og beskriver hvordan de barnefaglige prinsippene skal anvendes. Denne retningslinjen må ses i sammenheng med øvrig regelverk og rammeverk for politiets ulike oppgaver relatert til barn, som blant annet:

- Straffeprosesslovens regler om oppnevning av forsvarer og bistandsadvokat
- Straffeprosesslovens regler for avhør av barn med status som fornærmet/vitne
- Riksadvokatens direktiv om gjennomføring av tilrettelagte avhør
- Straffeprosesslovens regler om politiavhør av mistenkt/siktet
- Veileder for avhør av mindreårige mistenkte
- Politilovens regler om inngrep overfor barn, samt veileder for politiets bekymringssamtale
- Felles retningslinjer om oppgaver – og ansvarsfordeling mellom institusjon, kommunal barneverntjeneste og politi – når barn rømmer fra barnevernsinstitusjon
- Sentral instruks for politiets bruk av arrester (arrestinstruksen)
- Felles retningslinjer for Statens barnehus
- Nasjonale retningslinjer for samhandling politi og barnevern i saker om vold og overgrep mot barn
- Politiets samarbeidsrutiner med barnevernet i saker om menneskehandel

2. Barnets rettigheter

Med "barn" legges her til grunn FNs barnekonvensjon artikkel 1: «Alle under 18 år er barn, dersom ikke en tidligere alder er lovfestet av staten». Barn er selvstendige rettssubjekt. Barn har de samme menneskerettighetene som voksne. Samtidig har de også andre særskilte rettigheter som nevnt i kapittel 3.

Dette kapittelet gir en overordnet oversikt over barnets rettigheter slik de fremkommer i Grunnloven, samt utvalgte artikler i FNs barnekonvensjon.

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

2.1. Grunnloven

Barns grunnleggende rettigheter og barnets beste er fastsatt i:

Grunnloven § 104

"Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling.

Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

Barn har rett til vern om sin personlige integritet. Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for barnets utvikling, herunder sikre at barnet får den nødvendige økonomiske, sosiale og helsemessige trygghet, fortrinnsvis i egen familie."

2.2. FNs barnekonvensjon

Barnekonvensjonen er en internasjonal forpliktende avtale om barns rettigheter. Den gjelder som norsk lov og den går foran andre norske lover dersom de står mot hverandre.

Følgende artikler i Barnekonvensjonen er særlig relevante for politiets møter med barn:

Artikkel 3 Barnets beste

"1. Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

2. Partene påtar seg å sikre barnet den beskyttelse og omsorg som er nødvendig for barnets trivsel, idet det tas hensyn til rettighetene og forpliktelsene til barnets foreldre, verger eller andre enkeltpersoner som har det juridiske ansvaret for ham eller henne, og skal treffe alle egnede, lovgivningsmessige og administrative tiltak for dette formål.

3. Partene skal sikre at de institusjoner og tjenester som har ansvaret for barns omsorg eller beskyttelse, retter seg etter de standarder som er fastsatt av de kompetente myndigheter, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personalets antall og kvalifikasjoner samt kvalifisert tilsyn."

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

Artikkel 12 Barnets rett til å gi uttrykk for sin mening (medvirkning)

"1. Partene skal garantere et barn som er i stand til å gjøre danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

2. For dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et egnet organ, på en måte som er i samsvar med saksbehandlingsreglene i nasjonal rett."

Artikkel 19 Forebygging av misbruk

"1. Partene skal treffe alle egnede lovgivningsmessige, administrative, sosiale og opplæringsmessige tiltak for å beskytte barnet mot alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbruk, vanskjøtsel eller forsømmelig behandling, mishandling eller utnytting, herunder seksuelt misbruk, mens en eller begge foreldre, verge(r) eller eventuell annen person har omsorgen for barnet.

2. Slike beskyttelsestiltak bør omfatte effektive prosedyrer for utforming av sosiale programmer som yter nødvendig støtte til barnet og til dem som har omsorgen for barnet, samt andre former for forebygging, påpeking, rapportering, viderehenvisning, undersøkelse, behandling og oppfølging av tilfeller av barnemishandling som tidligere beskrevet og, om nødvendig, for rettslig oppfølging."

Artikkel 37 Tortur/dødsstraff

"Partene skal sikre at: a) intet barn utsettes for tortur eller annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff. Verken dødsstraff eller livsvarig fengsel uten mulighet til løslatelse skal idømmes for lovovertrædelser begått av personer under 18 år, b) intet barn ulovlig eller vilkårlig berøves sin frihet. Pågrepelse, frihetsberøvelse eller fengsling av et barn skal skje på lovlig måte og skal bare benyttes som en siste utvei og for et kortest mulig tidsrom, c) ethvert barn som er berøvet friheten, skal behandles med menneskelighet og med respekt for menneskets iboende verdighet og på en måte som tar hensyn til barnets behov i forhold til dets alder. Særlig skal ethvert barn som er berøvet sin frihet, holdes atskilt fra voksne, med mindre det motsatte anses å være det beste for barnet, og det skal ha rett til å opprettholde forbindelsen med sin familie gjennom brevveksling og besøk, unntatt under særlige omstendigheter, d) ethvert barn som er berøvet sin frihet, skal ha rett til omgående juridisk og annen egnet bistand, samt rett til å prøve lovligheten av frihetsberøvelsen for en domstol eller annen kompetent, uavhengig og upartisk myndighet og til å få en rask avgjørelse på en slik sak."

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

Artikkel 40 pkt. 1 Behandling i saker om straff

1. "Partene anerkjenner at ethvert barn som beskyldes for, anklages for eller finnes å ha begått et straffbart forhold, har rett til å bli behandlet på en måte som fremmer barnets følelse av verdighet og egenverd, som styrker barnets respekt for andres menneskerettigheter og grunnleggende friheter og som tar hensyn til barnets alder og ønskeligheten av å fremme barnets reintegrering, slik at det påtar seg en konstruktiv rolle i samfunnet. "

3. Barnets beste

Barnets beste er et rettslig prinsipp som skal sikre at barns behov og interesser vektlegges når det tas stilling til spørsmål som har betydning for barnet. Barnets beste er en rettighet, et generelt prinsipp, en saksbehandlingsregel og skal være et grunnleggende hensyn i alle handlinger som berører barn.¹ Dette er en sterk forpliktelse som gir føringer for hvordan politiet skal løse oppgaver der barn er direkte eller indirekte involvert.

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn. Det betyr at hensynet skal tillegges større vekt enn andre hensyn, og at det skal mye til for å sette det til side. Det er nær sammenheng mellom barnets beste og barnets rett til å få uttrykke sin mening. Barnet skal få uttale seg om alle forhold som angår seg, og dette skal være en del av grunnlaget i barnets beste-vurderingen. Høringen av barnet skal være forenelig med hensynet til barnets beste.

Dette innebærer at det må foretas en helhetsvurdering der vektingen av barnets syn må vurderes konkret ut fra barnets alder og modenhet, barnets rolle i saken, hva saken gjelder, styrken og fastheten av barnets ønske, og ikke minst hvor mye som står på spill. I det siste ligger både hvor sterkt de andre momentene under barnets beste taler for en annen løsning enn den barnet ønsker, og hvor alvorlige konsekvenser det vil ha om barnets mening følges.²

4. Barnets rett til å gi uttrykk for sin mening (medvirkning)

Barn har rett til å bli hørt i saker som angår dem selv og politiet har en plikt til å legge til rette for dette. Barnets synspunkter er en vesentlig del av grunnlaget i barnets beste-vurderingen. Det innebærer at politiet i alle ledd i sin oppgaveløsning aktivt må legge til rette for barnets medvirkning.

Medvirkning skal sikre at barnets mening kommer frem. Å bli lyttet til har stor betydning for barnets opplevelse av å bli tatt på alvor, og muligheten til å påvirke egen situasjon. Samtidig bidrar medvirkning til å dempe barnets følelse av avmakt i møte med politiet, og kan i mange tilfeller forebygge konflikt.

¹ FNs Barnekomite – Generell kommentar nr. 14 (2013)

² Sandberg, Kirsten (2016)

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

Medvirkning i praksis innebærer at politiet både må gi barnet tilstrekkelig og tilpasset informasjon og aktivt samle inn informasjon fra barnet (identifisere synspunkter). Politiet må så langt det er mulig legge til rette for at barnet får uttrykke seg, og anerkjenne barnets synspunkter. Rett til å medvirke gir ikke en rett til å bestemme. Barnets mening skal ikke nødvendigvis tillegges avgjørende vekt, men er et av flere momenter i den konkrete helhetsvurderingen. Barnet må i stor grad få medvirke også i akutte situasjoner, selv om det ikke alltid er mulig å ivareta medvirkningen fullt ut.

Politiet møter barn i mange sammenhenger, både i uformelle dagligdagse situasjoner, i straffesakshåndtering og i kriser. Dette innebærer samtaler av ulik art. Politiet må ha en bevissthet rundt hva slags samtale som gjennomføres med barnet slik at det sikres at de rettslige rammene for samtalen ivaretas. Politiet må særlig ha bevissthet rundt overgangen fra en uformell til en formell samtale for å sikre at de riktige rettslige rammene etterleves til riktig tid.

Forhold som påvirker barnets faktiske mulighet til å få uttrykke sin mening:

- Bruk av tillitsperson³
- Bruk av tolk⁴

Det er viktig for barnet å vite hva politiet forteller videre til andre og når. Eksempelvis er det ikke gitt at det er til barnets beste å dele all informasjon med barnets foreldre/foresatte. Når politiet vurderer å varsle foreldre/foresatte, eller har en rettslig plikt⁵ til å varsle, eksempelvis til barnevernet, må politiet i forkant av varslingen informere barnet om at politiet plikter å varsle. Barnet skal uavhengig av politiets plikt til å varsle, gis anledning til å ytre sin mening før varslingen skjer.⁶ Det må sikres notoritet om barnets syn på varslingen, for å ivareta rettssikkerhet og legalitetskontroll. Notoritet er også viktig for politiets læring.

5. Traumeinformert tilnærming

Ordet traume betyr skade eller sår. Når vi snakker om psykologisk traume, mener vi en type hendelse som kan føre til psykiske skader som plager den berørte i ettertid. Det finnes mange forskjellige definisjoner av traumatiske hendelser, og det er vanlig å skille mellom ulike typer traumatiske hendelser. Et skille går mellom traumer påført av andre mennesker, som vold, krigsopplevelser og overgrep, og mer tilfeldige traumer, som naturkatastrofer og ulykker. En egen type traumer er de som blir påført fra personer som står en nær, såkalte relasjonelle traumer, for eksempel familievold og incest. Det er også vanlig å skille mellom enkeltstående traumatiske hendelser (som en ulykke eller et terrorangrep) og traumer som utspiller seg gjentatte ganger over tid.

Forståelsen av barnets reaksjon i ulike sammenhenger må bygge på kunnskap om barns ulike reaksjonsformer. Når barn erfarer situasjoner som gjør dem redde, krenker dem eller får dem til å føle seg hjelpeløse er det viktig å være seg bevisst at barn reagerer

³ For fornærmet-/vitneavhør, jf. påtaleinstruksen § 8-13

⁴ Tolkeloven, se særlig § 4

⁵ Blant annet etter barnevernloven § 13-2, politiinstruksen § 9-2 andre ledd og politiets arrestinstruks

⁶ Barnekonvensjonen artikkel 12

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

forskjellig. Det er ingen riktige eller gale måter å reagere på. Barn har ulik resiliens (motstandsdyktighet) og reagerer derfor forskjellig på en situasjon. For noen barn kan et møte med politiet være en «potensielt traumatiserende hendelse».

I flere generasjoner har forskere forsøkt å forstå hvorfor det er slik at majoriteten av de som utsettes for enkeltstående traumatiske hendelser tross alt klarer seg godt. Et forskningsteam gikk igjennom relevant forskning og kunne identifisere flere forhold som virket forebyggende i etterkant av traumatiske hendelser. Det er tilstedeværelsen av disse forholdene som bidrar til at majoriteten klarer seg uten vedvarende traumatiske reaksjoner. Det sentrale er å gjenopprette en opplevelse av ro og trygghet, å videreføre sosiale relasjoner og være en del av et sosialt fellesskap, å oppleve at du selv kan påvirke din egen situasjon og at dersom du etterspør hjelp vil du kunne få det, samt å ha et håp for fremtiden.

6. Barnefaglige prinsipper for politiet

Med utgangspunkt i forskningsbasert traumepsykologi introduseres fire barnefaglige prinsipper som bygger på de forebyggende forholdene som nevnt over i punkt 5. Prinsippene skal anvendes av politiet i møter med barn. Formålet med prinsippene er å unngå at barn opplever situasjoner som unødvendig skremmende, og søke å unngå at barnet tar skade i møte med politiet. Prinsippene skal inngå i den politifaglige vurderingen av et oppdrag og som en del av vurderingsgrunnlaget for oppdragsløsningen, for å sikre at barnets rettigheter ivaretas i politiets praktiske tjenesteutøvelse. Prinsippene kan potensielt forebygge at situasjoner eskalerer som igjen kan dempe behovet for bruk av maktmidler:

- **Trygghet**

Politiet legger til rette for *trygghet* i situasjonen ved å opptre rolig og vennlig overfor barnet.

- **Forståelse**

Politiet skaper *forståelse* ved å forklare situasjonen og hvorfor det skjer, gjennom å gi tilpasset og tilrettelagt informasjon til foreldre/foresatte og barnet.

- **Forutsigbarhet**

Politiet legger til rette for *forutsigbarhet* ved å forklare foreldre/foresatte og barnet hva som skal skje, og hvordan det vil skje.

- **Involvering**

Politiet *involverer* barnet og foreldre/foresatte ved å være i direkte dialog slik at de i størst mulig grad kan være med å påvirke sin egen situasjon. Foreldre/foresatte blir da i bedre stand til å trygge og roe sine barn.

Det er et mål at prinsippene følges. Samtidig må de utøves fleksibelt og tilpasses konteksten oppgaven skal løses i. Det innebærer at prinsippene må vurderes og vektas ut fra den konkrete oppgaven som skal løses.

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

7. Hvordan møte barnet med traumeinformert tilnærming

Barn ser hen til trygge voksne for egen trygghet. Kunnskap og bevissthet om hvordan politiet møter barn er forebyggende og direkte skadereduserende. Hvordan politiet tilnærmer seg barnet og situasjonen, påvirker tillitsbyggingen og har betydning for barnets evne til å følelsesregulere seg. Det innebærer at politiet må opptre rolig⁷, lyttende og skape en god dialog med barnet.

Tillit og dialog er viktige forutsetninger for å sikre barnets beste og medvirkning. Dette er også sentralt for å redusere eventuelle skadevirkninger hos barnet. Politiet kan ivareta barnets beste ved å la barnet få muligheten til å snakke, og dermed potensielt bidra til å redusere eventuelle skadevirkninger hos barnet.

Barnets evne til å regulere følelser påvirkes av de voksnes håndtering og av politiets evne til å forstå barnets reaksjon. Gjennom å bruke de barnefaglige prinsippene kan politiet bidra til følelsesregulering og skape trygghet og tillit.

Bruk av tilstrekkelig med tid er derfor en sentral faktor for å møte barnet på en skadereduserende måte. Samtidig skjer mange av politiets møter med barn i tidskritiske situasjoner.

Politiet må reflektere over hvordan eget handlingsmønster kan trigge barnets følelser, men også hvordan barnets reaksjonsmønster og atferd kan virke triggende på politiet. For å ivareta barnets beste, uansett tidspress eller oppdrag/situasjon, er det nødvendig at politiet på forhånd tenker gjennom hvordan møtet med barnet kan bli best mulig. Slike refleksjoner kan omhandle hvordan ubalansen i maktforholdet mellom politiet og barnet oppfattes, at barnets tidligere erfaringer med politiet kan ha vært skremmende opplevelser, og bevissthet omkring politiets egen respons og reaksjon i møte med barnet.

Bevissthet om eget reaksjonsmønster, som kroppsholdning, mimikk og toneleie, kan bidra til å utjevne maktforhold, dempe aggresjon og til gjensidig følelsesregulering. Politiet kan på denne måten potensielt bidra til å hindre at situasjoner eskalerer i møte med barnet.

I sin tjenesteutøvelse må politiet være klar over at barnet kan påføres potensielle skadevirkninger i møte med politiet. Uavhengig av barnets væremåte vil politiets fremtoning være avgjørende for hvordan barnet føler seg sett og lyttet til i situasjonen. Det er særlig viktig å redusere barnets følelse av avmakt.

I møte med barnet vil politiet kunne mangle tilstrekkelig informasjon om barnets tidligere erfaringer og opplevelser. Politiet må aktivt søke å innhente relevant informasjon om barnet så langt det er praktisk mulig i den gitte situasjonen.

Barnet kan også ha en uttrykksform som kan gjøre det vanskelig å forstå barnets opplevelse av situasjonen. Barn kan for eksempel reagere både med aggresjon eller med apati, og taushet kan for voksne i noen situasjoner for eksempel oppleves som

⁷ Jf. politiinstruksen § 5-2

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

opposisjon. Det innebærer at en ut fra barnets atferd ikke kan lese hvordan barnet faktisk mestrer situasjonen, eller kan konkludere om barnet er påvirket av tidligere traumer. Alle reaksjonsuttrykk er å anse som normale – uavhengig av om barnet har vært utsatt for traumer tidligere. Ved å forstå ulike reaksjoner hos barnet blir politiet bedre i stand til å møte barnet på barnets premisser.

Politiet må aktivt utøve de barnefaglige prinsippene og bidra til gode møter med barnet, som i minst mulig grad er egnet til å påføre barnet skadevirkninger. Man vet ikke på forhånd hvem som kan bli traumatisert. Men man vet at barn er sårbare – og de er ytterligere sårbare dersom de tidligere har vært utsatt for traume.

8. Forholdsmessighetsvurdering i møte med barnet

Politiloven § 6 inneholder alminnelige regler for hvordan polititjenesten skal utføres:

"Tjenesteoppdragets mål skal søkes nådd gjennom opplysning, råd, pålegg eller advarsel eller ved iverksettelse av regulerende eller forebyggende tiltak.

Politiet skal ikke ta i bruk sterkere midler uten at svakere midler må antas utilstrekkelige eller uhensiktsmessige, eller uten at slike forgjeves har vært forsøkt. De midler som anvendes, må være nødvendige og stå i forhold til situasjonens alvor, tjenestehandlingens formål og omstendighetene for øvrig.

Politiet skal opptre saklig og upartisk og med omtanke for personers integritet, slik at den som er gjenstand for inngrep fra politiet, ikke utsettes for offentlig eksponering i større grad enn gjennomføringen av tjenestehandlingen krever.

Politiet kan anvende makt under tjenesteutførelsen i den utstrekning det er nødvendig og forsvarlig."

Forholdsmessighetsvurderingen knyttet til politiets tvangsmiddelbruk omtales i straffeprosessloven § 170 a, og berøres ikke nærmere her.

Politiets tjenesteutøvelse innebærer forholdsmessighetsvurderinger. Dette handler om å vurdere tiltakets karakter, styrke, retning, omfang og varighet. Vurderingen omfatter således ikke bare hvilke virkemidler som skal brukes, men også om tiltak i det hele tatt skal gjennomføres.

I møter med barn skal forholdsmessighetsvurderingen alltid inkludere en barnets beste-vurdering, herunder hvorvidt handlingen medfører fare for skadevirkninger hos barnet. Vurderingen må knyttes til det konkrete barnets

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

sårbarhet, og skal hensyntas så langt det praktisk er mulig. Det betyr at politiet kan bli nødt til å benytte andre innfallsvinkler enn opprinnelig planlagt.⁸ I tilfeller der det oppstår motstrid mellom Barnekonvensjonens bestemmelser og politiets handlingsalternativer skal politijurist konfereres.

9. Politiets maktbruk mot barnet

Barn er definert av både Den europeiske menneskerettsdomstolen, FNs barnekomité og flere andre internasjonale organer, som en særlig sårbar gruppe hvor det stilles strenge krav til bruk av makt. Politiet må derfor være mer forsiktig i møter med barn, og i sin tjenesteutøvelse være klar over at inngripen rettet mot barn kan påvirke dem både fysisk og psykisk. Dette innebærer at det skal mindre til for at maktbruk mot barn er ulovlig, enn når maktbruken retter seg mot voksne.

Politiets generelle adgang til å utøve makt er regulert i politiloven § 6 og politiinstruksen § 3-2. Hverken politiloven eller politiinstruksen inneholder særskilte vilkår for når det kan brukes makt mot barn. Utgangspunktet i politiinstruksen § 3-2 er at politiet kan bruke makt overfor barn på samme måte som overfor voksne. Politiet kan anvende makt under tjenesteutførelsen i den utstrekning det er nødvendig og forsvarlig. Politiet skal selv vurdere om inngrep er nødvendig og forholdsmessig, sett hen til situasjonens alvor, tjenestehandlingens art og formål, samt omstendighetene for øvrig.

Det gjelder derimot et kvalifisert forholdsmessighetskrav ved bruk av makt mot barn, som innebærer at det skal mer til for at maktutøvelsen overfor barn skal bli vurdert som forholdsmessig. Et skjerpet krav til forholdsmessighetsvurdering har også betydning for hvilke typer maktmidler politiet kan bruke overfor barn, og i hvilke situasjoner.

Makt skal som hovedregel bare benyttes overfor barn når:

- det er strengt nødvendig
- alle andre virkemidler er forsøkt, men også har vist seg utilstrekkelige
- formålet med maktbruken er å forhindre umiddelbar skade på barnet eller andre

Adgangen til maktbruk vil særlig bero på behovet for makt, barnets alder, helsesituasjon og barnets sårbarhet for øvrig.

For politiets operative praksis gjelder det derfor å forebygge maktbruk mot barnet som ikke er strengt nødvendig. Ved aktivt å anvende de barnefaglige prinsippene i den kvalifiserte forholdsmessighetsvurderingen er målet at maktbruken ikke bare skal være forholdsmessig, men også at unødvendig maktbruk ikke forekommer. Det innebærer også blant annet at det legges gode planer i forkant for å unngå at det oppstår akutte situasjoner der maktbruk kan bli nødvendig.

⁸ Jf. Auglend/Mæland (2016)

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

10. Særlig om politiets bistandsoppdrag

Politiet har på anmodning bistandsplikt til andre offentlige myndigheter under deres tjenesteutøvelse der dette følger av lov eller sedvane.⁹ Politiet kan også gripe inn på eget initiativ på andre myndighetsområder der det antas nødvendig for å verne liv, helse eller vesentlige samfunnsverdier.¹⁰ Politiet bestemmer på hvilken måte og med hvilke midler et bistandsoppdrag skal gjennomføres, jf. politiinstruksen § 13-5.¹¹

Barnevernloven § 12-10¹² omhandler politibistand ved gjennomføring av undersøkelser og ved fullbyrding av vedtak:

"Når det er nødvendig kan barnevernstjenestens leder kreve at politiet bistår ved gjennomføring av undersøkelser etter § 2-2 og fullbyrdelse av vedtak etter §§ 3-7, 3-8, 4-2, 4-3, 4-4, 4-5, 5-1, 5-5, 6-2 og 6-6."

Bestemmelsen innebærer at politiet har en plikt til å bistå barneverntjenesten i gjennomføring av undersøkelser og nærmere angitte tvangsvedtak. Det gjelder også bistand til å bringe barnet tilbake dersom barnet blir urettmessig flyttet, eller barnet rømmer etter at vedtaket er iverksatt.¹³

Barneverntjenestens leder¹⁴ kan kreve bistand fra politiet når det er nødvendig.¹⁵ Politibistand bør kun benyttes i unntakstilfeller.¹⁶ Barneverntjenesten skal gi politiet nødvendig informasjon om barnets situasjon og sårbarhet, og er forpliktet til å være til stede under bistandsoppdraget.¹⁷ Når politiet bistår med gjennomføring av tvangsvedtak etter barnevernloven skal politiet om mulig, og det er forsvarlig, forhåndsvarsle barnet og foreldre om at fysisk makt kan bli benyttet, og om forholdene tillater det, gi de berørte anledning til å gjennomføre vedtaket frivillig.¹⁸ Barneverntjenestens tilstedeværelse sikrer at faglige spørsmål og tvil avklares raskt på stedet.¹⁹

⁹ Jf. politiloven § 2 nr 5.

¹⁰ Jf. politiinstruksen § 2-2 nr. 5.

¹¹ Se forøvrig politiinstruksen § 13-4 om politiets behandling av bistandsanmodninger, samt Auglend/Mæland (2016) kap. 10.

¹² Ny barnevernlov trådt i kraft 01.01.2023. Bestemmelsen er en videreføring av § tidligere § 6-8, og med mindre språklige endringer som ikke innebærer realitetsendringer, ref. Prop. 133 L (2020-2021) s. 583.

¹³ Ot.prp. nr. 71 (1993-1994), og Retningslinjer om oppgave- og ansvarsfordeling mellom barneverninstitusjon, kommunal barneverntjeneste og politi når barn rømmer fra barneverninstitusjon.

¹⁴ Ot. prp. nr. 71 (1993-94).

¹⁵ Saksbehandlingsrundskrivet - Retningslinjer for barnevernstjenestens saksbehandling 08/2022

¹⁶ Ot.prp.nr. 44 (1991-1992) og Prop. 43 L (2011-2012).

¹⁷ Ot.prp.nr. 44 (1991-1992), Prop. 43 L (2011-2012), Prop. 43 L (2011-2012), og Saksbehandlingsrundskrivet - Retningslinjer for barnevernstjenestens saksbehandling 08/2022

¹⁸ Jf. politiinstruksen § 13-5.

¹⁹ Auglend/Mæland (2016)

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

Selv om politiet vurderer de praktiske og taktiske disposisjonene, forutsettes det et nært samarbeid mellom politi og barnevernstjenesten både før, under og etter bistanden. Dette kan bidra til å sikre informasjonsflyt og til å finne gode løsninger for gjennomføringen av bistandsoppdraget. Politiet må aktivt etterspørre informasjon om barnet som er relevant for egen tjenesteutøvelse, herunder forholdsmessighetsvurderingen.

Politiet skal benytte en traumeinformert tilnærming som beskrevet i kapittel 5 og 7, og aktivt benytte de barnefaglige prinsippene i kapittel 6 under gjennomføringen av bistandsoppdrag. Ved et bistandsoppdrag gjelder de samme kravene til en kvalifisert forholdsmessighetsvurdering om bruk av makt mot barnet, slik som nærmere beskrevet i kapittel 8 og 9. For politiets bistandsoppdrag gjelder det på samme måte å forebygge maktbruk mot barnet som ikke er strengt nødvendig.

11. Klageordning og notoritet

Barn skal gis en reell mulighet til å få uttrykke sin mening om møte med politiet. Barn må på selvstendig grunnlag gis anledning til å klage på politiet. Klageadgangen sikrer at barnet får ytret sin opplevelse og mening om politiets tjenesteutførelse.

Barn skal kunne klage på sitt møte med politiet uten at foresatte eller andre gis informasjon om dette. Politiet må derfor i møte med barn være bevisst på å gi tilpasset informasjon om klagemuligheten og klageinstruksen.

For at klagebehandlingen skal være reell må det foreligge tilstrekkelig notoritet. For politiet bidrar notoritet også til legalitetskontroll ved at tjenestehandlingene kan etterprøves. Notoritet gir også en viktig mulighet for læring.

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

Referanser og relevant litteratur

Auglend, R. & Mæland, H. J. (2016) *Politirett* (3. utgave). Gyldendal juridiske forlag

Barne- og familiedepartementet (2020, 19. oktober). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/fns-barnekonvensjon/fns-konvensjon-om-barnets-rettigheter/id2511390/>

Barneombudet (2020). *De tror vi er shitkids Rapport om barn som bor på barnevernsinstitusjon - 2020*. <https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/De-tror-vi-er-shitkids.pdf>

Barneombudet (2020, 11. november). Brev til Justis- og beredskapsdepartementet om behov for bedre regulering av tvangsbruk overfor mindreårige. <https://www.barneombudet.no/vart-arbeid/brev-til-myndighetene/behov-for-bedre-regulering-av-politiets-tvangsbruk-overfor-mindrearige>

Barnevernloven (1992). Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100?q=barnevernlov>

Barnevernsloven (2021). Lov om barnevern (LOV-2021-06-18-97). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-97?q=barnevern>

Bufdir (2020, 28. mai). *Politi og Barnevern. Nasjonale retningslinjer for samhandling*. https://bufdir.no/fagstotte/produkter/politi_og_barnevern_nasjonale_retningslinjer_for_samhandling/#heading-contentlink-114890

Bufdir (2022, 19. August) *Saksbehandlingsrundskrivet - Retningslinjer for barnevernstjenestens saksbehandling*. <https://ny.bufdir.no/contentassets/ed7a489b2fbf4c808e4637c037e51450/saksbehandlingsrundskrivet.pdf#heading-contentlink-114708>

Forandringsfabrikken (2020 a). *Klokhet om vold og overgrep*. Universitetsforlaget. <https://forandringsfabrikken.no/klokhet-om-vold-og-overgrep-bok/>

Forandringsfabrikken (2020 b). *SINT UTENPÅ VONDT INNI til politikere politi skole barnevern BUP*. <https://forandringsfabrikken.no/rapport-sint-utenpa-vondt-inni-2020/>

Forvaltningsloven (1967). Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (LOV-1967-02-10). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10?q=forvaltningslov>

Fylkesmannen i Hordaland (2016). *"Dei forstod meg ikkje" Tilsynsrapport 19. september 20216*. Fylkesmennene i Hordaland, Nordland og Troms.

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

<https://www.statsforvalteren.no/contentassets/21c2006e3f3d45918321c006a5a370e7/dei-forsto-meg-ikkje---tilsynsrapport.pdf>

Grunnlova (1814). Kongeriket Norges grunnlov. LOV-1814-05-17 Lovdata
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17-nn?q=grunnloven>

Hobfoll, S.E. et al. (2007). Five essential elements of immediate and mid-term mass trauma intervention: Empirical evidence. *Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes*, 70(4), s. 283–315. <https://doi.org/10.1521/psyc.2007.70.4.283>

Innst.O.nr. 92 (2002-2003). *Innstilling fra justiskomiteen om lov om endring i menneskerettsloven mv. (innarbeiding av Barnekonvensjonen i norsk lov)*.
<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Odelstinget/2002-2003/inno-200203-092/?lvl=0>

Instruks for behandling av klager på politi- og lensmannsetaten (2005). Instruks for behandling av henvendelser om kritikkverdige forhold utført i tjeneste i politi- og lensmannsetaten (FOR-2005-11-21-5026). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/2005-11-21-5026>

Justis- og beredskapsdepartementet (2021, 25. juni). Brev til Barneombudet om gjennomgang av reglene for politiets tvangsbruk mot mindreårige. Barneombudet.
<https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Barneombudet-mener/Innspill-til-myndighetene/2021/Svar-fra-JD-Foresporsel-om-skriftlig-svar-pa-brev-med-onske-om-en-gjennomgang-av-reglen.PDF>

Jensen, T. (2021, 12. april). *Barn og traumer*. Norsk psykologforening.
<https://www.psykologforeningen.no/foreningen/aktuelt/aktuelt/barn-og-traumer>

Menneskerettsloven (1999). Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (LOV-1999-05-21-30). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30?q=menneskerettsloven>

Myhrer, T. (2022). *Bastet og bundet - rettslige rammer for bruk av håndjern* (2. utgave). Universitetsforlaget

Norsk Institusjon for Menneskerettigheter (2021, 4. mars). *Innspill – behov for utredning av mer presis regulering av politiets maktbruk overfor mindreårige* #NIM-B-2021-004. nhri.no. [Innspill – behov for utredning av mer presis regulering av politiets maktbruk overfor mindreårige - NIM \(nhri.no\)](https://www.nhri.no/innspill-til-menneskerettigheter/2021/Innspill-til-menneskerettigheter-2021-004)

Norsk Institusjon for Menneskerettigheter (2021, 14. mai). *Politiets maktbruk mot barn*. nhri.no Hentet fra <https://www.nhri.no/2021/politiets-maktbruk-mot-barn/>

Ot.prp.nr. 44 (1991-1992). Om lov om barneverntjenester. Barne- og familiedepartementet. <https://lovdata.no/pro/#document/PROP/forarbeid/otprp-44-199192?from=NL/lov/1992-07-17-100/%C2%A76-8>

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

Prop. 43 L (2011-2012). Endringer i barnevernloven. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

<https://lovdata.no/pro/#document/PROP/forarbeid/prop-43-l-201112?from=NL/lov/1992-07-17-100/%C2%A76-8>

Politidirektoratet (2021, 16. juni) Brev til barneombudet om politiets tvangsbruk overfor barn -regulering og klageordning - svar til Barneombudet. Barneombudet.

<https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Barneombudet-mener/Innspill-til-myndighetene/2021/Svar-fra-POD-Politiets-tvangsbruk-overfor-barn-regulering-og-klageordning.PDF>

Politiets utlendingsenhet (2019). *Trygg sikker og forsvarlig – Barnefaglig veileder for Politiet i asylsaker*. Politiet.

<https://www.politiet.no/globalassets/dokumenter/pu/barnefaglig-veileder-for-politiet-i-asylsaker.pdf>

Politielloven (1995). Lov om politiet (LOV-1995-08-04-53). Lovdata.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1995-08-04-53?q=politilov>

Politiinstruksen (1990). Alminnelig tjenesteinstruks for politiet (FOR-1990-06-22-3963)

Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/1990-06-22-3963>

Politiregisterloven (2010). Lov om behandling av opplysninger politiet og påtalemyndigheten (LOV-2010-05-28-16). Lovdata.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2010-05-28-16?q=politiregisterlov>

Politiregisterforskriften (2013). Forskrift om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (FOR-2013-09-20-1097). Lovdata.

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-09-20-1097?q=politiregisterforskriften>

Påtaleinstruksen (1985). Forskrift om ordningen av påtalemyndigheten (FOR-1985-06-28-1679). Lovdata.

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1985-06-28-1679>

Regjeringen (7. november 2022) *Politiets bruk av maktmidler (Rapport fra ekspertutvalget som ble oppnevnt av Justis- og beredskapsdepartementet 15. februar 2022 Maktmiddelutvalget)* Regjeringen. [Politiets bruk av maktmidler - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Riksadvokaten (2015, 21. oktober), *Tilrettelagte avhør – direktiver og retningslinjer*.

<https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2017/10/Tilrettelagte-avh%C3%B8r-direktiver-og-retningslinjer-1.pdf>

SAMHSA: Substance Abuse and Mental Health Services Administration (2014). *SAMHSA's concept of trauma and guidance for a trauma-informed approach*. HHS Publication

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Nasjonal retningslinje for politiets møter med barn		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektøren	Avdelingsdirektør, Politifagavdelingen, Politidirektoratet	29.11.2022	22/93816

No. (SMA) 14–4884. U.S. Department of Health and Human Services.
<https://store.samhsa.gov/shin/content/SMA14-4884/SMA14-4884.pdf>

Sandberg, K. (2016, 21. desember) *Barnets beste i lovgivningen Betenkning til Barnevoldsutvalget*. Regjeringen.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/3be8090f3c354f5eb821535142071c50/3.-barnets-beste-i-lovgivningen-kirsten-sandberg.pdf>

Straffeloven (2005) Lov om straff (LOV-2005-05-20-28). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28?q=straffelov>

Straffeprosessloven (1981). Lov om rettergangsmåten i straffesaker (LOV-1981-05-22-25). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-22-25?q=straffeprosessloven>

Tolkeloven (2021). Lov om offentlige organers ansvar for bruk av tolk mv. (LOV-2021-06-11-79). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-11-79?q=tolkeloven>

Vorland, N., & Skjørten, K. (2017). *Barn i krise. Samarbeidet mellom barnevern og politi*. (Rapport 4/2017). Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. NKVTS. <https://www.nkvts.no/rapport/barn-i-krise-samarbeidet-mellom-barnevern-og-politi/>